

Pisanie prac magisterskich - pomoc w pisaniu [prac licencjackich](#) i [prac magisterskich](#) dla studentów i firm. Więcej prac magisterskich na stronie www.pisanie-prac.info.pl. Niniejszy fragment pracy może być dowolnie rozpowszechniany.

SPIS TREŚCI

<u>WSTĘP</u>	2
<u>I. Co to jest rozwód i separacja</u>	3
<u>II. Przesłanki rozwodu i separacji</u>	4
<u>III. Skutki rozwodu i separacji</u>	6
<u>3.1. Skutki rozwodu</u>	6
<u>3.2. Skutki separacji</u>	7
<u>IV. Alimony</u>	8
<u>ZAKOŃCZENIE</u>	12
<u>BIBLIOGRAFIA</u>	14

ROZWÓD I SEPARACJA

WSTĘP

Tematem niniejszej pracy jest zżanie prawne dotyczące rozvodu i separacji.

Celem pracy jest przedstawienie podstawowych pojęć z zakresy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w kwestii dotyczących rozvodu, separacji oraz alimentów.

Praca składa się z czterech głównych zagadnień tematycznych. Pierwszy z nich dotyczy pojęć prawnych i zawiera definicję rozvodu i separacji. W rozdziale tym podano również źródła prawa, które owe terminy regulują.

W dalszej części pracy próbowano rozwinąć temat wskazując na najważniejsze przesłanki rozvodu oraz separacji.

Kolejnym rozdziałem stanowiącym o rozwodzie oraz separacji ich jego skutki, zarówno majątkowe jak i niemajątkowe.

Część ostatnia dotyczy zakresu świadczeń alimentacyjnych.

Pracę zakończono wnioskami wynikającymi z przedstawionego tematu. Prace przygotowano w oparciu o literaturę fachowa a w szczególności o Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

I. Co to jest rozwód i separacja

ROZWÓD to rozwiązanie przez sąd, na żądanie małżonków, zawartego małżeństwa. Rozwód może być orzeczony tylko w przypadku zupełnego i trwałego rozkładu pożycia między małżonkami. (Sąd, organ państwowy sprawujący wymiar sprawiedliwości na podstawie przepisów prawnych. Wymiar sprawiedliwości sprawują w Rzeczypospolitej Polskiej sądy powszechne, do których należą sądy: apelacyjne, wojewódzkie, rejonowe.

Sądy powszechne rozstrzygają sprawy z zakresu prawa karnego, cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. W skład sądu powszechnego wchodzi: prezes, wiceprezesi, sędziowie)

Prawo rodzinne, zbiór norm prawnych regulujących osobiste i majątkowe stosunki pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, np. między małżonkami, między rodzicami i dziećmi. W Polsce prawo rodzinne reguluje przede wszystkim kodeks rodzinny i opiekuńczy z 1964. **Kodeks rodzinny i opiekuńczy**, ustawa z 25 lutego 1964 zawierająca przepisy dotyczące małżeństwa, pokrewieństwa oraz opieki i kurateli.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy reguluje kwestie związane z zawieraniem małżeństw, praw i obowiązków małżonków, ojcostwa, stosunków między rodzicami a dziećmi, przysposobienia dzieci, obowiązku alimentacyjnego, opieki nad dziećmi itp. koedukacji, wspólnego nauczania i wychowywania dziewcząt i chłopców. W szkolnictwie zaczęto wprowadzać kodeks rodzinny i opiekuńczy w XIX w. ze względu na walory wychowawcze wspólnego nauczania dziewcząt i chłopców. Stwarza warunki do kształtowania prawidłowych stosunków między obu płciami.

Rozwód nie jest dopuszczalny, jeżeli miałby spowodować szkodę małoletnich dzieci małżonków, sprzeczne byłoby to z zasadami współżycia społecznego., jeżeli żąda go małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia, chyba że drugi małżonek wyrazi

zgody na rozwód albo odmowa tej zgody zostanie oceniona przez sąd jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Separacja, powoduje takie same skutki prawne jak rozwód. Wraz z separacją kończy się wspólnota majątkowa, może pojawić się możliwość zasądzenia alimentów, rozstrzygnięcie władzy rodzicielskiej czy sprawy mieszkania itp. Jest tylko jedna różnica między rozwodem a separacją-separowani małżonkowie nie mogą ponownie zawrzeć związków małżeńskich (co jest możliwe dopiero po rozwodzie), mogą powrócić do siebie bez zawierania związku na nowo.

16 grudnia 1999 r. weszła w życie i zastosowanie ustawa z 21 maja 1999 r. o zmianie ustaw Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy, Kodeks Cywilny, Kodeks Postępowania Cywilnego, oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 52 z 1999 r. poz. 532), wprowadzająca samodzielną instytucję separacji małżeńskiej do polskiego prawa rodzinnego. Od strony materialnej separację normują przepisy działu V, tytułu I k.r.o., a szczególnie zawarte tam przepisy art. 611-616 k.r.o.

Wprowadzona do prawa polskiego **separacja** małżeńska jest **instytucją samodzielną i niezależną od rozwodu**, nie poprzedzającą rozwodu, ani nie zastępującą rozwodu. Tę niezależność ilustruje m.in. usytuowanie jej w k.r.o. po przepisach traktujących o rozwodzie.

II. Przesłanki rozwodu i separacji

Kodeks rodzinny i opiekuńczy zawiera w swej treści przesłanki i materialne podstawy separacji: w przepisach prawa zawarte są przesłanki pozytywne, które muszą być spełnione w kierunku orzeczenia separacji, a mianowicie istnienie w małżeństwie jedynie rozkładu zupełnego, polegającego na ustaniu podstawowych więzi małżeńskich, tj. więzi uczuciowej, gospodarczej i fizycznego współżycia.

Przesłanki negatywne - przeciwne separacji, to wzgląd na dobro wspólnych małoletnich dzieci, jak również sprzeczność żądania i orzekania separacji z zasadami współżycia społecznego, np. z interesem szczególnie niesprawnych lub chorych dzieci pełnoletnich.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy wprowadza możliwość orzeczenia separacji na podstawie zgodnego żądania małżonków, wyrażonego we wspólnym wniosku, w trybie nieprocesowym przed właściwym sądem okręgowym, pod warunkiem, że małżonkowie ci nie mają wspólnych małoletnich dzieci. Musi przy tym być spełniona oczywista przesłanka separacji, a mianowicie realny rozkład zupełny w małżeństwie wnioskodawców.

Przy orzekaniu w procesie stosuje się podobnie jak w rozwodzie - przepisy (art. 57 § 1-2 oraz art. 58 § 1-4 k.r.o.), zaś na zgodny i wspólny wniosek małżonków sąd nie orzeka o winie. Sąd nie orzeka o winie również w procesie wskutek zmiany stanowisk stron, gdy ostatecznie zgodnie wnieśli i zażądali, aby sąd zaniechał orzekania o winie.

Jeżeli między małżonkami **nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia**, każdy z małżonków może żądać, ażeby sąd rozwiązał małżeństwo przez rozwód. Jednakże mimo zupełnego i trwałego rozkładu pożycia rozwód nie jest dopuszczalny, jeżeli wskutek niego miałoby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków albo, jeżeli z innych względów orzeczenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Rozwód nie jest również dopuszczalny, jeżeli żąda go małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia, chyba, że drugi małżonek wyrazi zgodę na rozwód albo że odmowa jego zgody na rozwód jest w danych okolicznościach sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Orzekając rozwód sąd orzeka także, czy i który z małżonków ponosi winę rozkładu pożycia. Na zgodne żądanie małżonków sąd zaniecha orzekania o winie. W tym wypadku następują skutki takie, jak gdyby żaden z małżonków nie ponosił winy.

III. Skutki rozwodu i separacji

3.1. Skutki rozwodu

W wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków obowiązany jest do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy jednemu z rodziców ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka.

Jeżeli małżonkowie zajmują wspólne mieszkanie, sąd w wyroku rozwodowym orzeka także o sposobie korzystania z tego mieszkania przez czas wspólnego w nim zamieszkiwania rozwiedzionych małżonków. W wypadkach wyjątkowych, gdy jeden z małżonków swym rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie, sąd może nakazać jego eksmisję na żądanie drugiego małżonka. Na zgodny wniosek stron sąd może w wyroku orzekającym rozwód orzec również o podziale wspólnego mieszkania albo o przyznaniu mieszkania jednemu z małżonków, jeżeli drugi małżonek wyraża zgodę na jego opuszczenie bez dostarczenia lokalu zamiennego i pomieszczenia zastępczego, o ile podział bądź jego przyznanie jednemu z małżonków są możliwe.

Na wniosek jednego z małżonków sąd może w wyroku orzekającym rozwód dokonać podziału majątku wspólnego, jeżeli przeprowadzenie tego podziału nie spowoduje nadmiernej zwłoki w postępowaniu.

Orzekając o wspólnym mieszkaniu małżonków sąd uwzględnia przede wszystkim potrzeby dzieci małżonka, któremu powierza wykonywanie władzy rodzicielskiej.

W ciągu trzech miesięcy od chwili uprawomocnienia się orzeczenia rozwodu małżonek rozwiedziony, który wskutek zawarcia małżeństwa zmienił swoje dotychczasowe nazwisko, może przez oświadczenie złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego powrócić do nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa.

Małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego.

Jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku.

Obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzonemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. Jednakże, gdy zobowiązanym jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa także z upływem pięciu lat od orzeczenia rozwodu, chyba, że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd, na żądanie uprawnionego, przedłuży wymieniony termin pięcioletni.

3.2. Skutki separacji

Jeżeli jeden z małżonków żąda orzeczenia separacji, a drugi orzeczenia rozwodu i żądanie to jest uzasadnione, sąd orzeka rozwód.

Jeżeli jednak orzeczenie rozwodu nie jest dopuszczalne, a żądanie orzeczenia separacji jest uzasadnione, sąd orzeka separację.

Przy orzekaniu separacji stosuje się przepisy art. 57 i art. 58. § 2. Orzekając separację na podstawie zgodnego żądania małżonków, **sąd nie orzeka o winie rozkładu** pożycia. W tym wypadku następują skutki takie, jak gdyby żaden z małżonków nie ponosił winy.

Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, chyba, że ustawa stanowi inaczej. Do najważniejszych różnic między rozwodem a separacją należą:

1. Mążonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa.
2. Jeżeli wymagają tego względy słuszności, małżonkowie pozostający w separacji obowiązani są do wzajemnej pomocy.
3. Do obowiązku dostarczania środków utrzymania przez jednego z małżonków pozostających w separacji drugiemu stosuje się odpowiednio przepisy art. 60.

Orzeczenie separacji powoduje powstanie między małżonkami rozdzielnosci majątkowej. Na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka o zniesieniu separacji. Z chwilą zniesienia separacji ustają jej skutki.

Znosząc separację, sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków. Na zgodny wniosek małżonków sąd orzeka o utrzymaniu między małżonkami rozdzielnosci majątkowej.

IV. Alimenty

Alimenty (z łaciny *alimentum* – pokarm), zazwyczaj sądownie ustalone środki utrzymania, na ogół kwoty pieniężne, przysługujące nie mogącym się samodzielnie utrzymać dzieciom lub osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Zgodnie z kodeksem rodzinnym i opiekuńczym, obowiązek dostarczania alimentów obciąża przede wszystkim krewnych w linii prostej (np. rodziców, dziadków, wnuków) oraz rodzeństwo, spoczywa również na osobach związanych stosunkiem przysposobienia.

Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od materialnych możliwości zobowiązanego. Alimenty na rzecz dziecka mogą polegać także na osobistych staraniach o jego utrzymanie lub wychowanie. Obowiązek dostarczania alimentów może występować też między małżonkami nawet wtedy, gdy małżeństwo zostało unieważnione lub rozwiązane przez rozwód. Uporczywe uchylanie się od dostarczania alimentów, które powoduje,

że osoba uprawniona nie może zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych, jest karane.

Obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Obowiązek alimentacyjny obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych - obciąża bliższych stopniem przed dalszymi. Krewnych w tym samym stopniu obciąża obowiązek alimentacyjny w częściach odpowiadających ich możliwościom zarobkowym i majątkowym.

Obowiązek jednego małżonka do dostarczania środków utrzymania drugiemu małżonkowi po rozwiązaniu lub unieważnieniu małżeństwa albo po orzeczeniu separacji wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych tego małżonka.

Jeżeli skutki przysposobienia polegają wyłącznie na powstaniu stosunku między przysposabiającym a przysposobionym, obowiązek alimentacyjny względem przysposobionego obciąża przysposabiającego przed wstępnymi i rodzeństwem przysposobionego, a obowiązek alimentacyjny względem wstępnych i rodzeństwa obciąża przysposobionego dopiero w ostatniej kolejności.

Jeżeli jeden z małżonków przysposobił dziecko drugiego małżonka, przysposobienie nie ma wpływu na obowiązek alimentacyjny między przysposobionym, a tym drugim małżonkiem i jego krewnymi.

Obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje dopiero wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo, gdy osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość temu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami.

Rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

Poza powyższym wypadkiem uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o jego utrzymanie lub wychowanie.

Jeżeli w ciągu **ostatnich trzech lat** przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych.

Roszczenia o świadczenia alimentacyjne przedawniają się z upływem lat trzech. W razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Obowiązek alimentacyjny nie przechodzi na spadkobierców zobowiązanego.

Osoba, która dostarcza drugiemu środków utrzymania lub wychowania nie będąc do tego zobowiązana albo będąc zobowiązana z tego powodu, że uzyskanie na czas świadczeń alimentacyjnych od osoby zobowiązanej w bliższej lub tej samej kolejności byłoby dla uprawnionego niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami, może żądać zwrotu od osoby, która powinna była te świadczenia spełnić.

Ojciec nie będący mężem matki obowiązany jest przyczynić się w rozmiarze odpowiadającym okolicznościom do pokrycia wydatków związanych z ciążą i porodem oraz kosztów trzymiesięcznego utrzymania matki w okresie porodu. Z ważnych powodów matka może żądać udziału ojca w kosztach swego utrzymania przez czas dłuższy niż trzy miesiące. Jeżeli wskutek ciąży lub porodu matka poniosła inne konieczne wydatki albo szczególne straty majątkowe, może ona żądać, ażeby ojciec pokrył odpowiednią część tych wydatków lub strat. Roszczenia powyższe przysługują matce także w wypadku, gdy dziecko urodziło się nieżywe.

Roszczenia matki przewidziane w paragrafie poprzedzającym przedawniają się z upływem lat trzech od dnia porodu.

Jeżeli ojcostwo mężczyzny nie będącego mężem matki zostało uwiarygodnione, matka może żądać, ażeby mężczyzna ten jeszcze przed urodzeniem się dziecka wyłoży odpowiednią sumę pieniężną na koszty utrzymania matki przez trzy miesiące w okresie porodu oraz na koszty utrzymania dziecka przez pierwsze trzy miesiące po urodzeniu. Termin i sposób zapłaty tej sumy określa sąd.

Jeżeli ojcostwo mężczyzny, który nie jest mężem matki, nie zostało ustalone, zarówno dziecko, jak i matka mogą dochodzić roszczeń majątkowych związanych z ojcostwem tylko jednocześnie z dochodzeniem ustalenia ojcostwa. Nie dotyczy to roszczeń matki, gdy dziecko urodziło się nieżywe.

Dziecko może żądać świadczeń alimentacyjnych od męża swojej matki, nie będącego jego ojcem, jeżeli odpowiada to zasadom współżycia społecznego. Takie samo uprawnienie przysługuje dziecku w stosunku do żony swego ojca, nie będącej jego matką.

Mąż matki dziecka, nie będący jego ojcem, może żądać od dziecka świadczeń alimentacyjnych, jeżeli przyczyniał się do wychowania i utrzymania dziecka, a żądanie jego odpowiada zasadom współżycia społecznego. Takie samo uprawnienie przysługuje żonie ojca dziecka, nie będącej matką dziecka.

ZAKOŃCZENIE

Od wielu lat ludzie pobierają się a następnie rozwodzą. Ślub jest wydarzeniem bardzo radosnym zaś rozwód bez wątpienia jest dramatem dla obu stron jak również dla całej rodziny. Nie znaleziono sposobu na trwałość i jedność zawartych małżeństw.

Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego regulują kwestie związane z rozwodem, separacją oraz w przypadku dzieci również opiekę nad nimi oraz wysokość alimentów. W Polsce do niedawna istniała wyłącznie instytucja rozwodu od niedawna, bowiem wprowadzono separacje to jest od końca 1999 roku. W praktyce często mylnie uważa się separacje jako instytucje poprzedzająca rozwód lub wybór „mniejszego zła”. W świetle zaś przepisów prawa separacja jest instytucją niezależną od rozwodu.

Orzeczenie separacji lub rozwodu uzależnione jest od woli małżonków. Zarówno w przypadku rozwodu jak i separacji muszą być spełnione przesłanki zarówno rozwodu jak i separacji a mianowicie musi nastąpić realny i zupełny rozkład małżeństwa. W przeciwieństwie rozwodu w przypadku separacji sąd nie orzeka o winie nawet jeśli któryś z małżonków domagałby się takiego orzeczenia. Zaś w przypadku rozwodu orzeczenie o winie uzależnione jest od woli małżonków. Na ich wniosek sąd może orzekać rozwód bez orzeczenia o winie jak też orzec o winie.

Oczywiście orzeczenie o winie niesie za sobą skutki zwłaszcza finansowe dla osoby uznanej za winną rozkładu małżeństwa. Rozwód nie jest również dopuszczalny, jeżeli żąda go małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia, chyba, że drugi małżonek wyrazi zgodę na rozwód. Zaś w przypadku separacji nie ma takiej możliwości, aby sąd nie orzekł jej jeśli któraś ze stron nie wyraża zgody. Oczywiście wynika to z braku orzekania o winie separacji.

Skutki prawne separacji są zbliżone do rozwodu. Główną różnicą w separacji jest fakt, iż w przypadku jej orzeczenia żadna ze stron nie może zawrzeć związku

małżeńskiego. Zarówno w przypadku rozwodu jak i separacji skutki majątkowe są takie same a mianowicie następuje zniesienie ustawowej wspólności majątkowej.

Zarówno rozwód jak i separacja jest ciężkim \doświadczeniem całej rodziny i pozostawia swoje ślady przez całe życie zarówno dotyczy to małżonków jak i ich wspólnych dzieci. Sądzę jednak, że najważniejsza różnicą między rozwodem a separacją to duża elastyczność separacji. Separacja daje możliwość łatwego jej zniesienia, co w przypadku rozwodu nie istnieje.

BIBLIOGRAFIA

1. M. Jakubek, Kodeks cywilny, Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Lublin 2002.
2. J. Mojak, Zarys prawa cywilnego i rodzinnego, Warszawa 1999r.
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r., Dz.U.Nr 9.
4. Ustawa z 21 maja 1999r., o zmianie ustaw Kodeks rodzinny i opiekuńczy ..
Dz.U.Nr 52, poz. 532.